

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เน้นการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนั้นจึงเน้นแหล่งข้อมูลของการศึกษา โดยเฉพาะข้อมูลประเภทเทปบันทึกภาพ โดยมีแหล่งของข้อมูลประเภทเอกสาร และแหล่งบุคคลประกอบด้วย แต่จะไม่เน้นให้ความสำคัญมากนัก

1. ประชากรในการศึกษา

ถ้าหากจะพูดถึงประชากรในการศึกษานี้ ก็คงจะหมายถึงเทปวิดีโอทั้งหมดที่เกี่ยวกับวิกฤตการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 ที่มีการผลิตออกมาภายหลังเหตุการณ์สงบ ซึ่งการที่จะศึกษาวิดีโอเทปเหล่านี้ทุกม้วน ไม่อาจจะกระทำได้ เนื่องจากเหตุผลสำคัญประการหนึ่งก็คือ เป็นการยากที่จะจัดหาวิดีโอเทปเหล่านี้ได้ทั้งหมด ทั้งนี้เพราะว่าไม่ได้มีการวางจำหน่ายทั่วไป หากแต่มีผู้นำมาจำหน่ายในบางสถานที่และบางโอกาสเท่านั้น อีกทั้งยังมีจำนวนมาก ซึ่งแม้ผู้วิจัยเองจะได้รวบรวมไว้บ้าง แต่ก็ไม่ครบทั้งหมด ทำให้ไม่สามารถที่จะบอกได้ว่า เป็นการศึกษาที่ครอบคลุมประชากรวิดีโอเทป ที่นำเสนอเกี่ยวกับเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัย ได้พยายามเลือกวิดีโอเทป ที่จะนำมาเป็นตัวอย่างในการศึกษา ทั้งนี้ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญคือ วิดีโอเทปม้วนนั้น จะต้องมีความชัดเจนของการจัดทำซึ่งแสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ต้องการที่จะนำเสนอภาพ "ความเป็นจริง" ทางการเมืองไปยังกลุ่มผู้ชม

นอกจากนี้ เนื่องจากเป็นการศึกษาเพื่อทราบการสร้างและนำเสนอ "ความเป็นจริงทางการเมือง" ในทัศนะของแต่ละฝ่ายที่ผลิตเทปวิดีโอออกมา ผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษาเทปวิดีโอ ที่หน่วยงานต่างๆซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับวิกฤตการณ์เดือน

พฤษภาคม 2535 เป็นผู้จัดทำ ซึ่งประกอบด้วย ฝ่ายองค์กรที่มีส่วนร่วมในการชุมนุม เรียกร้องประชาธิปไตย ฝ่ายประชาชน สื่อมวลชน และฝ่ายของรัฐบาล (ในที่นี้คือ เจ้าหน้าที่ทหาร)

เทปวิดีโอที่ผู้วิจัยทำการศึกษาในครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 8 ม้วน ดังนี้

1. เทปวิดีโอที่ผลิตโดยองค์กรที่มีส่วนในการเรียกร้องประชาธิปไตย ในช่วงวิกฤตการณ์ ประกอบด้วย

1.1 วิดีโอที่ผลิตโดยสมาพันธ์ประชาธิปไตย คือวิดีโอ "บันทึกสีดำ" ความยาว 60 นาที

1.2 วิดีโอที่ผลิตโดยสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ได้แก่ วิดีโอ "หมายเหตุพฤษภา กว่าจะได้มา...ประชาธิปไตย" ความยาว 120 นาที

2. เทปวิดีโอ หรือเทปโทรทัศน์ ที่หน่วยงานสื่อมวลชนเป็นผู้จัดทำ ได้แก่

2.1 เทปโทรทัศน์ "สรุปสถานการณ์พฤษภา ประชาวิโชค" ที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. เป็นผู้ผลิต และนำเสนอออกอากาศ ในวันที่ 25 พฤษภาคม 2535 ความยาว 45 นาที

2.2 เทปวิดีโอ "สรุปสถานการณ์วิกฤตการณ์ประชาธิปไตย" จัดทำโดย บริษัท EM NEWS ความยาว 180 นาที

2.3 เทปวิดีโอที่สำนักข่าว VISNEWS (Reuter Television) เป็นผู้จัดทำ ความยาว 120 นาที

3. เทปวิดีโอ ที่ผลิตโดย ฝ่ายกิจการพลเรือน ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก ได้แก่ วิดีทัศน์ "สรุปเหตุการณ์ความไม่สงบเรียบร้อยภายในประเทศ พ.ค 2535" ความยาว 60 นาที

4. เทปวิดีโอ ที่ไม่ทราบผู้จัดทำที่แน่นอน แต่ถือว่าเป็นฝ่ายประชาชน จำนวน 2 ม้วน ได้แก่

4.1 วิดีโอ "พฤษภามหาวิปโยค" ความยาว 120 นาที

4.2 วิดีโอ "พฤษภามิณี" ความยาว 120 นาที

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งบุคคล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งบุคคลนี้ ผู้วิจัยไม่ได้มุ่งหวังที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาศึกษาเปรียบเทียบ กับเนื้อหาที่ปรากฏในวิดีโอเทปที่หน่วยงานนั้นๆ เป็นผู้จัดทำ เพราะคงจะเป็นการยากที่จะพิสูจน์ หากแต่เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการเก็บข้อมูลจากแหล่งบุคคลนี้ อาศัยการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

การเก็บข้อมูลในส่วนนี้เป็นการเก็บข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่มีผู้เขียน รายงาน หรือนำเสนอไว้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา ในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือเล่ม รายงานการศึกษาวิจัย หรือวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารนี้ ทำโดยการถ่ายสำเนาจากเอกสาร หรือจัดบันทึกจากต้นฉบับ และจัดซื้อเอกสารนั้นๆ เป็นบางส่วน

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเทปบันทึกภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนนี้ ส่วนหนึ่งทำการเก็บรวบรวมโดยทำสำเนาจากต้นฉบับ สำหรับวิดีโอเทปที่ไม่อาจจัดซื้อได้ (ทั้งนี้โดยได้รับอนุญาต) และจัดซื้อวิดีโอเทปที่มีการจำหน่ายทั่วไป หรือที่หน่วยงานที่ผลิต

ทั้งนี้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การจดบันทึก และใช้
เครื่องเทปบันทึกเสียง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประเด็นปัญหานั้นได้แก่

1. วิเคราะห์เหตุการณ์ในช่วงวิกฤตการณ์ เดือนพฤษภาคม 2535 ที่ถูก
นำเสนอเป็นความจริงทางการเมือง ผ่านทางสื่อวิดีโอ

การวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นแรกนี้ ผู้วิจัยอาศัยการชมวิดีโอเทปที่
คัดเลือกมาทำการศึกษา แล้วทำการแบ่งกลุ่มว่า เหตุการณ์ที่นำเสนอในวิดีโอเทปนั้นๆ
จัดอยู่ในช่วงใดของวิกฤตการณ์ นั่นคือ ช่วงก่อนวิกฤตการณ์ ช่วงวิกฤตการณ์ และช่วง
หลังวิกฤตการณ์ ทั้งนี้ เพื่อให้การศึกษามีวิเคราะห์เป็นไปอย่างถูกต้องตามลำดับของ -
เหตุการณ์ที่เกิด และสามารถนำมาศึกษาเปรียบเทียบกันได้ในระหว่างวิดีโอเทปแต่ละ
ม้วน

หลังจากที่จัดกลุ่มของเหตุการณ์แล้ว ก็พิจารณาว่า เหตุการณ์ในแต่ละ
ช่วงนั้น ประกอบด้วยเหตุการณ์อะไรบ้างที่เป็นเหตุการณ์หลักๆ และมีการนำเสนอเหตุ
การณ์นั้นๆ ในวิดีโอเทปที่ศึกษาส่วนใหญ่

2. วิเคราะห์วิธีการสร้างความเป็นจริงทางการเมือง ในช่วงวิกฤตการณ์
เดือนพฤษภาคม 2535 ผ่านทางสื่อวิดีโอ

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ในส่วนของเหตุการณ์ที่ถูกนำเสนอเป็น
ความเป็นจริงทางการเมือง ในช่วงวิกฤตการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 ในวิดีโอเทป
แต่ละม้วนแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือ การวิเคราะห์ในส่วนของการนำเสนอ เพื่อที่จะศึกษา
ว่า วิดีโอเทปแต่ละม้วนนั้น มีการใช้วิธีการอะไรบ้าง ในการสร้างความหมายให้กับสิ่ง
ที่ถูกนำเสนอเป็นความเป็นจริงทางการเมือง เพื่อที่จะสื่อกับผู้รับสารได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ประสงค์ของผู้จัดทำ